

Ali tudi v tej službi niso ostali dolgo, samo do dne 30. septembra 1881, potem pa so dobili službo profesorja cerkv. zgodovine in prava v bogoslovji in nekaj let potem še tudi modroslovja. Kmalu za tem so postali podravnatelj v kn. šk. duhovnišči in vse to do dne 16. aprila 1885. V tem so pa dobili klic od Nj. veličanstva, svitlega cesarja za c. kr. dvornega kaplana in ravnatelja v c. kr. zavodu za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

Rajnemu knezoškofu so bili ljubeznjivi doktor čisto posebno pri sreči ter so jih pa kratki spremljali na potovanji, najprej doli v Italijo, potlej pa gori v Solnograško. Postali so na to dne 16. aprila 1885 kn. šk. duh. in potem 1. februarija 1888 konsistorijalni svétnik lav. škofije.

Iz teh kratkih črtic lahko vidi človek, da naš prihodnji škof niso našli v svojem življenji veliko mirú, ampak so v vsaki svoji službi imeli veliko dela. Pri vsem delu pa se si še vendar-le utrgali časa, da so spisali marsikatero lepo delo, n. pr. pridigo pri pogrebu č. g. Fr. Juvančiča, dekana v Novi cerkvi, o novi sv. meši č. g. o. Leop. Napotnika v Konjicah razprave: o imenih Konjiške nadžupnije, o slovstvu bosanskih frančiškanov, o cerkv. shodi lav. škofije, o življenji sv. Viktorina i. dr.

Če pa naj opustimo dnes tudi vse dalnje razpravljanje o dosedanem delovanji novega knezoškofa, toliko smémo reči z vso pravico, da gleda na nas, na naše kat. ljudstvo, kaj ga biva v lav. škofiji, vse eno, ali v mestih, trgih ali po vaséh, ljubi Bog skozi veliko okno tem, da nam za knezoškofa pošlje gospoda, ki imajo odprto srce „za vero, dom, cesarja“.

Družba sv. Cirila in Metoda.

(Dalje.)

8. Temu upravnemu poročilu še nekoliko aforističnih misli in vodil!

Naši družbi se v časih očita, da ni dovolj verska, v časih zopet, da ni dovolj narodna, v časih pa, da je preveč verska in narodna. Torej nekoliko besed, da to ovržem in preprečim bodoča sumničenja. Pred vsem poudarjam, da naša družba zavzema edino-pravo stališče slovensko, — tisto, katero sta pred tisoč leti slovenskim rodovom odkazala sveta blagovestnika Ciril in Metod; da so se ga oni držali, ne bi bili postali „sluge narodom“.

Naša družba faktično deluje v Ciril-Metodovem duhu. In kak je ta duh? S kratka: katolišk in naroden, isto, kar izrekajo naša pravila. Gospôda moja! Društveni zavodi so že kontesijonalni, in med Slovenci tudi drugače biti ne more in ne sme. Že sedanjí šolski zakon zahteva versko-nravno vzgojo. Vodstvo je prepričano: Ako se v nežna otroška srca ne vsadi strah božji, krepost, pokorščina do roditeljev in raznih oblastev itd., naj se mlade glavice še tako napolnijo z raznimi predmeti, je šola zgrešila svoj glavni namen, kajti ona ni samo učilnica, nego tudi — in to še posebno — vzgojilnica. In, gospôda moja! Noben pedagog — tudi novodobni prosvetitelj Dittes — še ni ovrigel staroveskega pedagoga Salomona, ki je vzgojilnici zapisal na pročelje: „Initium sapientiae, timor Domini!“

In če bi danes interpelovali prečastno učiteljstvo po slovenskih pokrajinah: da-li hoče to religijozno, to etiško stališče izpodmakniti,

v svesti sem si, da bi odjeknil glas: „ne, ne!“ kajti v nasprotnem slučaju izpodmaknili bi stališče tudi sebi. A pri tem moram poudarjati kot katoliški duhovnik, da, kot navaden katoliški kristijan, da določevati ima o tem prvem in najvažnejšem znaku ljudske šole jedina kompetentna oblast, — in to je katoliška cerkev, kajti ona ima božje poslanstvo. Na tem stališči sloni naša družba, — in to je prav to je rešilno za narod slovenski.

Če pomislite tisoč let nazaj, radostno gledate jutranjo zarijo, ki je zažarela med Slovenci, ko sta jim sv. brata Ciril in Metod oznanjevala „krist častni in slobodu zlatnu“. Blagovestnika nista oznanjevala samo sv. vero, bila sta tudi prvoboritelja pravicam slovenskega jezika, v katerem sta izobraževala rodove slovenske, da je tako lepo vspevala med njimi krščanska omika. To je kažipot naši družbi.

Naše šolstvo mora biti tudi narodno, to je bistveni pogoj za obstanek našega naroda. Za ta znak našega šolstva pa se borujemo, odkar se je vzdrnil naš rod. V tem obziru je naša šola pač prava trpinka-mučenica. Koliko napora je trebalo, da se je vsaj v nekaterih krajih osnovala na zdravi pedagogiški podlagi! Ali do najnovejših časov skoro ves aparat deloval na to, da bi se tujščini pot pripravila v naših ljudske učilnice? In kakor hitro je ta v šolstvu prevladati ter potisne materinščino v kot Gospôda! Problem o vspešnosti in nevspešnosti ljudskošolskega poduka v tujih jezikih bo še le tedaj ugodno rešen, ko zmaga pravica materinščine; a neovrgljiva je resnica, da je vspešen poduk le na podlagi materinega jezika.

(Konec prih.)

